

Jednakże w związku z przedłożoną prośbą o wyjaśnienie niejasności poniżej wskazuję, jakie oddziaływania na obszary Natura 2000 i park krajobrazowy, nie zostały w raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko i aneksie jednoznacznie rozstrzygnięte.

1. W raporcie odniesiono się wyłącznie do bezpośredniego oddziaływania inwestycji na siedliska przyrodnicze – czyli wyłącznie do fizycznej degradacji fragmentów siedlisk. Analiza oddziaływań pośrednich została pominięta (z wyjątkiem częściowej analizy w odniesieniu do siedliska jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stromych stokach i zboczach (kod 9180*).

W związku z powyższym raport należy uzupełnić o analizę oddziaływań pośrednich, która winna uwzględniać m.in. skutki dla siedlisk przyrodniczych w zakresie długotrwałej emisji pyłów powstających na skutek działania kopalni. Przeanalizowana winna zostać także kwestia ewentualnej zmiany stopnia wilgotności siedlisk poniżej granicy wyrobiska. Wprawdzie autorzy raportu (str. 166) stwierdzili możliwość wystąpienia na etapie eksploatacji złoża oddziaływania o charakterze pośrednim, związanego ze zmianą stopnia wilgotności siedlisk przyrodniczych położonych poniżej granicy wyrobiska (na skutek zmniejszenia ilości wody spływającej ku siedliskom w wyniku zmniejszenia powierzchni zasilającej), jednakże na str. 120 wskazuje się, iż „przesuszenie zwietrzliny może zaznaczać się na odległość około 100 m od krawędzi przysłego kamieniołomu”. Jednakże związana z tym ewentualna zmiana stanu zachowania siedlisk nie została przeanalizowana.

2. Więcej informacji odnośnie ww. pośredniego oddziaływania dotyczy tylko siedliska 9180*, jednak zostało ono przeanalizowane tylko częściowo. Należy zaznaczyć, iż z załączonej mapy (ryc. 4.6 Rozmieszczenie chronionych siedlisk przyrodniczych, str. 67) wynika, że ww. siedlisko znajduje się we wskazanej powyżej 100 m strefie oddziaływania. Kwestia ta jednak nie została przeanalizowana. Należy zauważyć, że zgodnie z opisem zawartym w aneksie (str. 29), „*w razie stwierdzenia przesuszenia gleby w trakcie eksploatacji, zawsze będzie można podjąć działania związane ze sztucznym nawodnieniem terenu zadrzewionego wodami dopływającymi do wyrobiska*” inwestor zakłada zainstalowanie nawodnienia gruntu wzdłuż docelowej krawędzi wyrobiska przy wykorzystaniu perforowanej rury umieszczonej w przypowierzchniowej warstwie zwietrzelinowej – do nawadniania zostanie wykorzystana gromadząca się w dnie wyrobiska woda opadowa i roztopowa, która wówczas nie będzie kierowana do zbiornika retencyjnego. Tym samym do nawadniania będzie służyła woda zanieczyszczona, co może mieć istotny wpływ

na stan zachowania siedliska. Poza tym, podjęcie działań nawadniających dopiero w momencie przesuszenia gleby może być zbyt późne i może skutkować nieodwracalnymi zmianami środowiska glebowego, a co za tym idzie zmianami w siedlisku przyrodniczym. W związku z powyższym należy wskazać, kto i na jakim etapie winien podjąć takie działania.

Należy zaznaczyć, iż zgodnie z „*Poradnikiem ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000*” (Herbich J. (red.).2004. *Lasy i Bory – poradnik metodyczny*, Ministerstwo Środowiska, Warszawa, T.5, s. 13), siedlisko 9180* należy do jednych z najrzadziej spotykanych na terenie Polski. Łączna powierzchnia na terenie Sudetów, ich Pogórza i Przedgórze to ok. 500 ha, na terenie Karpat na ok. 2300 ha. (Obecnie na terenie kraju siedlisko to chronione jest w 59 obszarach Natura 2000, i łącznie jego powierzchnia w sieci wynosi ok. 2000 ha). Są to siedliska w skali całego kraju skrajnie małe, z reguły występujące w postaci niewielkich płatów wśród innych zbiorowisk leśnych, co powoduje, że jest to siedlisko silnie narażone na zniszczenie wskutek nawet niewielkich zmian antropogenicznych. W praktyce odtworzenie tego siedliska jest niemożliwe, a poprawa jego stanu możliwa tylko teoretycznie, aczkolwiek trudna (np. poprzez usuwanie gatunków obcych).

3. Zgodnie z raportem o oddziaływaniu na środowisko badania populacji nietoperzy prowadzono na terenie inwestycji i w okolicy do 1 km. W okresie od czerwca do połowy sierpnia przeprowadzono 4 nocne kontrole terenowe, podczas których prowadzono rejestracje sygnałów echolokacyjnych nietoperzy. Przeprowadzono również kontrole potencjalnych dziennych schronień tych gatunków na obszarze miejscowości Rybnica Leśna – z opisu przeprowadzonych prac wynika, że prowadzono kameralne rozpoznanie dostępnych informacji oraz dosyć intensywne obserwacje, nasłuchy i poszukiwania dziennych kryjówek. Na podstawie tych danych oraz badań terenowych, w rejonie planowanej inwestycji nie stwierdzono występowania gatunków nietoperzy stanowiących przedmioty ochrony w obszarze Natura 2000 Góry Kamienne (podkowiec mały, mopek, nocek orzęsiony, nocek Bechsteina, nocek duży). Jednakże, nie wiadomo w jakich warunkach oraz jaką metodą (transektową czy punktową) były one prowadzone. Z tego powodu należałoby uzupełnić informacje w tym zakresie wraz z podaniem m. in. sposobu, terminu i zakresu wyszukiwania kryjówek kolonii rozrodczych i ważnych zimowisk nietoperzy, charakterystyki występowania konkretnych gatunków (a także rodzajów lub grup gatunków) nietoperzy w poszczególnych miesiącach lub okresach

fenologicznych, w odniesieniu do całej powierzchni planowanej inwestycji lub jej poszczególnych części, jeśli aktywność nietoperzy była zróżnicowana.

Jednakże zamieszczone w raporcie o oddziaływaniu na środowisko informacje dotyczące terenu inwestycji oraz jego otoczenia, rozmieszczenia siedlisk przyrodniczych i ich stanu, mogą świadczyć o tym, że takie gatunki jak: podkowiec mały, nocek orzęsiony (oba gatunki wymagają obszarów z dużą ilością skał, jaskiń i tereny skalne), mopek (mógłby pojawiać się w jaworzynach, ale tam nietoperzy nie badano), nocek duży (jako jedyny mógłby się zapuszczać w głąb jaworzyn, ale badania tego ani nie potwierdziły, ani nie wykluczyły) i nocek Bechsteina (preferujący starsze buczyny i jaworzyny) prawdopodobnie nie występują na tym terenie w okresie rozrodu. Jednakże, w związku z tym, iż na potrzeby analizy oddziaływania planowanej inwestycji na tę grupę zwierząt nie zostały wykonane badania, które by wykazały brak aktywności ww. gatunków w całym okresie fenologicznym (wiosenne wędrówki, okres rozrodu, swarmingu oraz wędrówek jesiennych), nie można z całą pewnością wykluczyć, iż teren ten nie jest przez ww. gatunki wykorzystany. Metodyka prowadzenia inwentaryzacji powinna być dostosowana do biologii i ekologii danego gatunku oraz do charakteru jego występowania w obszarze. Z wyjątkiem mopka i nocka dużego pozostałe gatunki chronione w tym obszarze nie są gatunkami, które wędrują na większe odległości, ale mimo wszystko sezonowo przemieszczają się one między koloniami letnimi a zimowymi. Brak przeprowadzenia badań w całym okresie aktywności nietoperzy wskazuje, że przeprowadzona analiza oddziaływania jest niepełna, w związku z czym nie można wykluczyć, że gatunki te mogą teren inwestycji oraz jej sąsiedztwo wykorzystywać jako potencjalne żerowiska i korytarz ekologiczny.

W odniesieniu do gatunków nietoperzy nie będących przedmiotami ochrony w obszarze „Góry Kamienne” stwierdza się (str. 129), że w wyniku realizacji inwestycji nastąpi nieodwracalna utrata żerowisk nietoperzy, które znajdują się na obszarze inwestycji, utrata schronień bądź miejsc wykorzystywanych do zakładania kolonii rozrodczych (poprzez wycinkę drzew), wystąpi także ryzyko zaburzenia wiosennych i jesiennych tras migracji, które potencjalnie mogą przebiegać przez obszar inwestycji. Jednakże wnioski te są założone z góry i nie znajdują potwierdzenia w raporcie w postaci właściwie przeprowadzonych badań. Ponadto nie została oszacowana wielkość populacji danego gatunku, która może zostać poddana ww. zagrożeniom, co także jednocześnie nie pozwala oszacować ich istotności. Brak

również oszacowania wielkości powierzchni siedlisk (także potencjalnych) wykorzystywanych przez nietoperze, która może ulec zniszczeniu. Jednocześnie pomimo tak przyjętych zagrożeń, które wydają się znaczące, uznano, że oddziaływanie na nietoperze i ich korytarze migracyjne będzie na poziomie niskim.

4. W omawianym raporcie o oddziaływaniu na środowisko (s. 75) wskazano, iż liczebność i rozmieszczenie ptaków badano w sezonie lęgowym 2010 w ...” obrębie i w najbliższym sąsiedztwie (...) obszaru, na którym planowane jest wydobycie surowca skalnego...”. Materiałem źródłowym do oceny była „*Inwentaryzacja stanowisk lęgowych gatunków ptaków chronionych prawem krajowym i europejskim na obszarze złoża melafiru „Rybnica I” oraz w jego sąsiedztwie*” opracowana przez C. Dziubę z Dolnośląskiej Stacji Terenowej Instytutu Ochrony Przyrody PAN we Wrocławiu. Wyraźnie wskazano, iż inwentaryzację terenową przeprowadzono zarówno na obszarze planowanego wydobycia kopalin (strefa ewentualnego bezpośredniego zniszczenia siedlisk, na których znajdują się stanowiska ptaków) jak i w jego najbliższej okolicy (strefa wpływu bezpośredniego skutkującego zanikiem stanowisk lęgowych oraz wpływu pośredniego i potencjalnego). Spośród dwunastu gatunków stanowiących przedmiot ochrony w PLB020010, na obszarze objętym inwentaryzacją ornitologiczną stwierdzono występowanie wszystkich dwunastu. Zgodnie z tab. 4.6 (s. 99), udział ośmiu gatunków wykazanych na obszarze planowanej inwestycji w zestawieniu z liczebnością osiąganą przez nie w obszarze specjalnej ochrony ptaków przekraczał 2%, w przypadku czterech przekraczał 10%. Zatem można zgodzić się z opinią wyrażoną na s. 99, iż „...obszar opracowania ma istotne znaczenie dla zachowania ciągłości i trwałości populacji wszystkich stwierdzonych na nim gatunków będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000...”. Wg danych przedstawionych w Raporcie, udział sóweczki *Glaucidium passerinum* oraz włośchatki *Aegolius funereus* - gatunków gniazdujących na obszarze planowanej inwestycji - sięga, odpowiednio 2% i 4.8%, co należy uznać za wartości znaczące. Biorąc pod uwagę przedstawione powyżej wyniki inwentaryzacji, zaskakujące są wnioski przedstawione w części 5.6.2 (s. 128), gdzie mówi się, iż „...według aktualnej inwentaryzacji w obrębie złoża nie znajdują się miejsca gniazdowania gatunków ptaków z I Załącznika Dyrektywy Ptasiej. Znacząca większość (9) z gatunków ptaków wymienionych w inwentaryzacji prowadzonej na obszarze inwestycji jest ujęta w załączniku 1 DP. Ponadto, na s. 169 raportu autorzy piszą, iż „...obszar

projektowanej eksploatacji melafiru stanowi stosunkowo mało cenny i niewielki fragment obu obszarów Natury 2000; (...) zdecydowana większość stanowisk i miejsc żerowania ptaków znajduje się poza obszarem eksploatacji...”, co stoi w jawnej sprzeczności z przywołanymi wcześniej fragmentami pochodzącymi z *Inwentaryzacji*. Niejasne jest, co autorzy raportu rozumieją pod pojęciem „sukcesywnego przenoszenia się gatunków na tereny leżące dalej od projektowanego kamieniołomu”, „przenoszenie się na tereny przyległe” (s. 128), gdyż nie przywołano żadnych badań mogących wskazywać możliwości kolonizacji przez wskazane gatunki okolicznych terenów (zagęszczenia par wskazujące na stopień wysycenia środowiska, dostępność adekwatnych siedlisk itp.). Realizacja inwestycji wiązałaby się z płoszeniem gatunków stanowiących przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 Sudety Wałbrzysko-Kamiennogórskie (np. czeczotki *Carduelis flammea* – ok. 10-20% populacji w OSO, derkacza – przynajmniej 4% czy sóweczki – 2%, zgodnie z informacjami wskazanymi na s. 128 oraz w zestawieniu w tab. 5.4), zatem należy przyjąć iż w efekcie dany gatunek opuści stanowiska lęgowe bez gwarancji zajęcia innych miejsc.

Ponadto niejasne jest, na jakiej podstawie przyjęto, iż negatywne oddziaływanie na awifaunę będzie „na poziomie dopuszczalnym”, skoro w tab. 5.4 wyraźnie wskazuje się na zniszczenie nieodwracalne siedlisk lub żerowisk. Na jakiej zatem podstawie jako „nieznaczące” oszacowano zniszczenie siedlisk dla 10% populacji gatunków stanowiących przedmioty ochrony ww. obszaru Natura 2000.

Autorzy opracowania (s. 166) pisząc o dość licznym (bez sprecyzowania co to znaczy) występowaniu ptaków (bez wskazania o jakich gatunkach jest mowa) w okolicy istniejącego kamieniołomu oraz o przystosowaniu się organizmów do stresujących sytuacji nie precyzują, na podstawie jakich przesłanek uznali, że planowana inwestycja zaliczać się będzie do bodźców wywołujących „nieadekwatnie mniejsze od spodziewanych reakcje”.

Uwagi szczegółowe dotyczące poszczególnych gatunków są słabo udokumentowane przez autorów raportu. Dla przykładu:

- nie wskazano na jakiej podstawie uznano, iż w czasie najbliższych 20-30 lat stanowisko czeczotki na Górze Klin „samoistnie zaniknie”, być może z uwagi na wartość przyrodniczą tego terenu liczba gniazdujących par – wzrośnie. Biorąc pod uwagę, iż w Polsce gnieździ się ok. 120 par tego gatunku, 1 para to niemal 1%

populacji krajowej i aż 10-20% populacji zasiedlającej Sudety Wałbrzysko-Kamiennogórskie.

- jeżeli chodzi o kwestie płochliwości derkacza to gatunek ten jest spotykany w sąsiedztwie szlaków transportowych, gdzie największym zagrożeniem nie jest płoszenie, lecz niemożność nawiązania kontaktu głosowego, fizyczna bariera oddzielająca poszczególne osobniki, wreszcie degradacja siedlisk. Problemem nie jest zatem kwestia jego płochliwości, lecz zagrożenie iż realizacja inwestycji prowadzić będzie do zniszczenia jego siedlisk.

Na s. 174 autorzy przekonują, iż „...część świata zwierzęcego po latach eksploatacji melafiru na złożu „Rybnica Leśna” uodporniła się na powodowaną przez niego presję na środowisko przyrodnicze ...”, nie przytaczają jednak na poparcie tej tezy żadnych dowodów. Bardzo możliwe jest, iż po latach funkcjonowania obecnego kamieniołomu negatywnie oddziałującego na świat zwierzęcy (poprzez zubożenie gatunków oraz zmniejszenie ich liczebności), awifauna tego terenu zostanie poddana większej presji ze strony kolejnej inwestycji o podobnym charakterze.

Aneks 1 do raportu o oddziaływaniu na środowisko który przedstawił inwestor, w zamierzeniu miał rozwiać powstałe wątpliwości. Jednak m.in. nie została nadal wyjaśniona kwestia stanowiska lęgowego sóweczki, o którym napisano, iż „... w najgorszym przypadku stanowisko to zostanie przesunięte ...(...); z całą pewnością na to stanowisko będzie miał wpływ wyrąb lasu zaplanowany w operacie urządzeniowo-leśnym”. Można zatem przyjąć, iż przedmiotowe stanowisko zostanie zniszczone i nie ma gwarancji, że przepłoszone osobniki przystąpią do rozrodu w innym miejscu. Co do derkacza, informacje ujęte w aneksie są sprzeczne z danymi z raportu o oddziaływaniu na środowisko. W raporcie napisano, iż „...przy drodze dojazdowej do złoża znajdują się 2-3 stanowiska derkacza *Crex crex*. Należy przypuszczać, że wymienione gatunki ptaków będą sukcesywnie przenosiły się na tereny leżące dalej od projektowanego kamieniołomu...”. Tymczasem autorzy Aneksu twierdzą, iż: to „...gatunek zasiedlający łąki, a więc poza omawianym obszarem...”. W przypadku dzięcioła czarnego stwierdzono, iż „...wydaje się, że stwierdzone stanowiska lęgowe, a na pewno dwa z nich, znajdują się w wystarczająco dużej odległości od planowanego złoża. Realnym zagrożeniem jest natomiast planowana wycinka lasu...”. Zatem dwa (z ilu?) należy uznać za znajdujące się poza obszarem oddziaływania kamieniołomu, lecz na wszystkie oddziaływać będzie negatywnie planowana wycinka, bez której inwestycja nie może zostać przeprowadzona. Nie do

końca można też zgodzić się ze stwierdzeniem, iż wpływ wycięcia całego kompleksu leśnego na czeczotkę będzie znikomy, chociaż biorąc pod uwagę ekologię tego gatunku (np. tokowanie w pewnej odległości od stanowisk lęgowych) należałoby powtórnie sprawdzić dane pochodzące z *Inwentaryzacji*.

Ad. 2.2.1 i 2.2

Zgodnie z wezwaniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 26 stycznia 2012 r., znak: WOOŚ.4242.57. 2011.AN.12 ocena przedsięwzięcia winna dotyczyć jego wpływu na funkcję korytarza ekologicznego jaką pełnią tereny Parku Krajobrazowego Sudetów Wałbrzyskich i jego otuliny.

Zgodnie z definicją parku krajobrazowego, zawartą w *ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody* (Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220, z późn. zm.), park krajobrazowy obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe, w celu zachowania oraz popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju, co oznacza ochronę przyrody jako całokształtu istniejących zasobów. Dla każdego parku krajobrazowego ustalane są szczególne cele ochrony i nie muszą one być zbieżne z celami ochrony obszaru Natura 2000 w przypadku pokrywania się tych dwóch form ochrony przyrody (choć oczywiście w wielu przypadkach są one takie same).

Raport w znacznej części uwzględnia wpływ przedsięwzięcia na przyrodę parku i ww. przedmioty ochrony, niemniej omówienie poszczególnych zagadnień jest fragmentarycznie przedstawione w różnych częściach dokumentu. W *Raporcie* brakuje spójnego, jednolitego przedstawienia wpływu inwestycji na przedmioty i cele ochrony parku krajobrazowego, co należało rozpatrzyć także z uwagi na położenie niemal całości przedsięwzięcia w otulinie parku. Jest to szczególnie istotne z uwagi na fakt istnienia na terenie tejże otuliny, w bliskim sąsiedztwie planowanej inwestycji, innego czynnego wyrobiska.

Dlatego też należy odpowiednio uzupełnić opracowane wcześniej analizy o ww. elementy, dokonanie ich ponownej weryfikacji i nadać im w raporcie przejrzystą formę, najlepiej w postaci osobnego rozdziału. Zalecane jest w szczególności usystematyzowanie podanych w różnych miejscach *Raportu* informacji o znaczeniu oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na Park Krajobrazowych Sudetów Wałbrzyskich, w tym pełnionej przez niego funkcji korytarza ekologicznego.

Ad. 5

Burmistrz Gminy Mieroszów pismem z dnia 21 maja 2011 r. (data wpływu: 24.05.2011 r.), znak: GPIiOŚ.6220.7.2011 wystąpił do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z prośbą o ustalenie zakresu raportu o oddziaływaniu na środowisko dla przedsięwzięcia polegającego na zmianie koncesji na wydobycie melafiru ze złoża „Rybnica Leśna”.

Tut. organ w postanowieniu z dnia 7 czerwca 2011 r., znak: WOOŚ.4240.419.2011.AN.1, ustalił zakres raportu o oddziaływaniu na środowisko planowanego przedsięwzięcia. Do dnia dzisiejszego raport nie został przedłożony do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu. Tym samym tut. organ nie jest w posiadaniu informacji, czy raport opracowany dla przedsięwzięcia polegającego na zmianie koncesji na wydobycie melafiru ze złoża „Rybnica Leśna” będzie uwzględniał ocenę oddziaływań skumulowanych z eksploatacją na złożu „Rybnica I”.

Jednakże należy podkreślić, iż zgodnie z art. 66 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.) a także zgodnie z zapisami postanowienia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 7 czerwca 2011 r., znak: WOOŚ.4240.419.2011.AN.1 raport o oddziaływaniu na środowisko dla przedsięwzięcia polegającego na zmianie koncesji na wydobycie melafiru ze złoża „Rybnica Leśna” będzie musiał uwzględniać skumulowane oddziaływanie zamierzonej do realizacji inwestycji wraz z innymi istniejącymi lub planowanymi miejscami wydobycia melafiru.

Otrzymują:

1. Adresat
2. a/a

Do wiadomości:

1. Burmistrz Mieroszowa
Pl. Niepodległości 1, 58 – 350 Mieroszów
2. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Katarzyna Twardowska
Zastępca Dyrektora Departamentu Ocen Oddziaływania na Środowisko
3. Ryszard Zakrzewski
Przewodniczący Zespołu roboczego Krajowej Komisji do spraw Ocen Oddziaływania na Środowisko

*Z up. Regionalnego Dyrektora
Ochrony Środowiska we Wrocławiu*
M. Polakowska
Marlena Polakowska
Naczelnik Wydziału Ocen
Oddziaływania na Środowisko

Sprawę prowadzi:

Anna Nowik, tel. 071 340 69 35